

V | Я O
Ruimte | om *in* te leven

*“Het doel van wetten is niet om af te schaffen of te beperken,
maar om vrijheid te behouden en te vergroten.”*

John Locke

De omgevingsvisie: spil voor implementatie van de Omgevingswet

Voor alle gemeenten gaat het er een keer van komen, het opstellen van de omgevingsvisie. Licht er een structuurvisie, dan geldt die op basis van de Overgangswet als een omgevingsvisie. Zo niet, dan moet de omgevingsvisie uiterlijk 1 januari 2024 zijn vastgesteld. Er zijn meerdere redenen om niet tot dan te wachten. Want de korte tijd die er is voor het maken van afwegingen over een aanvraag omgevingsvergunning - 8 weken - maakt een goed afwegingskader noodzakelijk. Dat kader bestaat uit de omgevingsvisie, al dan niet aangevuld met programma's.

Samen werken

Daarnaast inspireert en ondersteunt een omgevingsvisie bewoners en initiatiefnemers op weg naar uitvoerbare plannen. Immers de visie met daarin opgenomen een gebiedsgerichte vertaling, versoepelt de afweging en onderbouwing van het besluit. Ook helpt een breed ingericht ontwikkelingsproces bij de implementatie en het eigen maken van het gedachtegoed van de Omgevingswet. Denk hierbij aan brede, integrale, ambtelijke werksessies en gebiedsgerichte werkbijeenkomsten met alle betrokkenen. Want dat maakt dat de omgevingsvisie wordt afgestemd op de gemeentelijke praktijk en het document niet onderin de lade belandt maar ook werkelijk wordt gebruikt.

Ofwel: het samen werken aan de omgevingsvisie draagt bij aan het dichterbij brengen van de vier verbeterdoelen van de Omgevingswet: in- en overzicht, samenhang, versnellen en bestuurlijke afwegingsruimte.

Omgevingsvisie op maat

Denk voor de start van het hele proces, zowel ambtelijk als bestuurlijk, goed na over:

- waarvoor te gebruiken: afweging, promotie, prioriteren?
- voor wie te gebruiken: intern en / of extern?
- hoe integraal te gebruiken: ook sociaal domein?
- hoe gedetailleerd te gebruiken: uitwerkingen in programma's?

Voor meer informatie: susanne.de.geus@bro.nl

Een omgevingsplan opstellen: zó doe je dat

Gemeenten moeten vóór 1 januari 2021, de datum waarop de Omgevingswet ingaat, een omgevingsplan kunnen opstellen én vaststellen. Maar hoe doe je dat? De belangrijkste handvaten op een rij.

Ontwikkel een visie

Ontwikkel een visie over de opbouw (functionele, gebiedsgerichte of thematische visie) én de sturingsstijl van het omgevingsplan. Stel daarbij een inhoudsopgave op met uitgangspunten voor het formuleren van regels. Deze visie kan als handboek dienen voor nieuwe ontwikkelingen die met het omgevingsplan vanaf 1 januari 2021 mogelijk moeten worden gemaakt.

Ontwikkel een plan van aanpak

Ontwikkel een plan van aanpak hoe je gedurende de overgangstermijn (tot 1 januari 2029) aan de slag gaat om tot een volwaardig omgevingsplan te komen. Denk daarbij na over:

- welke processtappen & organisatie daarvoor nodig zijn;
- wat te doen met de bruidsschat: voormalige rijksregels die gedecentraliseerd zijn naar gemeenten;
- hoe je gestructureerd de verordeningsregels in het omgevingsplan gaat opnemen.

Investeer tijdig in software

Investeer tijdig in software, nodig om het omgevingsplan volgens de daarvoor geldende technische standaarden te kunnen opstellen en te ontsluiten via het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Het DSO is het digitale loket waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat is toegestaan in de fysieke leefomgeving.

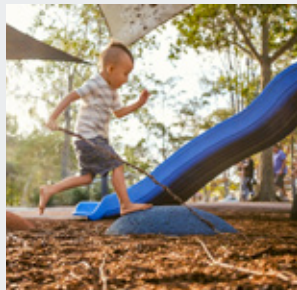
Doe het samen

Neem collega's mee in de ontwikkeling van de visie op het omgevingsplan en het plan van aanpak. Gebruik dit proces van samen doen ook voor kennisontwikkeling over het omgevingsplan en de werking van het DSO.

Voor meer informatie: jasmijn.van.tilburg@bro.nl

Het programma: flexibel instrument van de Omgevingswet

Veel gemeenten zijn bezig met het opstellen van een omgevingsvisie en omgevingsplan. Daarbij is het kerninstrument 'programma' vaak nog een ondergeschoven kind. Reden om het programma in de schijnwerpers te zetten.

Het kerninstrument programma legt belangrijke verbindingen met de andere kerninstrumenten in de beleidscyclus van gemeenten. Een programma geeft aan hoe een gemeente de omgevingsvisie of onderdelen daarvan wil realiseren.

Verplichte én vrijwillige programma's

De Omgevingswet telt een aantal bijzondere, verplichte programma's, bijvoorbeeld het actieplan geluid en het luchtkwaliteitsplan. In de praktijk zullen de meeste programma's echter 'vrijwillig' zijn. Gemeenten kunnen namelijk op basis van artikel 3.4 van de Omgevingswet beleidsdocumenten aanmerken als programma's, maar zijn daartoe niet verplicht.

Raad-college

Bij de afweging wel of niet programma zijn twee zaken van belang. In hoeverre wil de gemeente het gedachtegoed van de Omgevingswet omarmen? En wat ligt op het bordje van de raad en waar laat zij het uitvoeren van beleid over aan het college? Denk daar van tevoren goed over na want de raad kan beleid voor de fysieke leefomgeving (alleen) vastleggen in de omgevingsvisie.

Praktische afwegingen

Met programma's werken vraagt ook om een aantal 'praktische' afwegingen. Die hebben te maken met de digitale vormgeving en beschikbaarheid, nieuwe eisen rondom participatie en het overgangsrecht (het omzetten van bestaande beleidsstukken naar programma's).

Beleidscheck

Wilt u weten welke stappen u nog moet zetten om optimaal te werken met het kerninstrument programma? Laat het huidige beleid checken met een concreet stappenplan als resultaat. Weeg goed af waar je welk beleid laat landen: in programma's of in de omgevingsvisie.

Voor meer informatie: geri.wijnen@bro.nl

De omgevingsvergunning voor bouwen

Met de invoering van de Omgevingswet wijzigt het stelsel van vergunningverlening. Ook de omgevingsvergunning voor bouwen waarbij het initiatief niet past binnen de planologische regels; de zogenaamde 'omgevingsplanactiviteit'.

Het Besluit bouwwerken leefomgeving (voorheen Bouwbesluit) en het omgevingsplan beschrijven welke bouwplannen vergunningvrij en vergunningplichtig zijn. Past het bouwplan niet binnen het omgevingsplan dan zijn er twee mogelijkheden: een aanvraag ruimtelijke vergunning voor een zogenaamde 'buitenplanse' omgevingsplanactiviteit (ruimtelijke onderbouwing) of een herziening van het omgevingsplan. Die buitenplanse omgevingsplanactiviteit volgt binnen de Omgevingswet de reguliere procedure: 8 weken met mogelijk 6 weken verlenging.

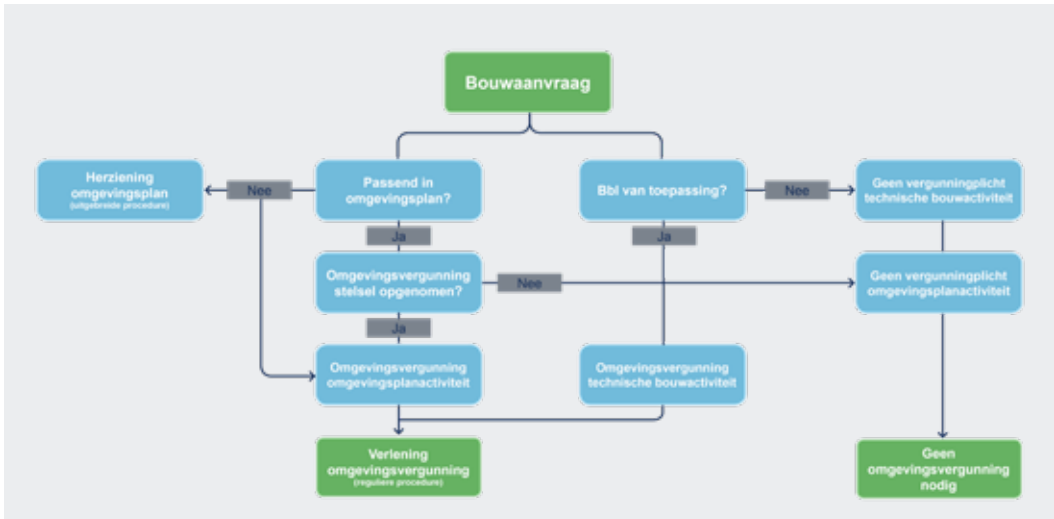
Digitaal Stelsel Omgevingswet

Bij de invoering van de Omgevingswet vervangt het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ruimtelijkeplannen.nl, het Omgevingsloket online en de Activiteitenbesluit Internet Module (AIM). Het DSO is een landelijke voorziening voor het uitvoeren van een vergunningcheck, het aanvragen van een vergunning, en het op kaart bekijken van de geldende regels op een bepaalde locatie.

Lokaal maatwerk

In plaats van landelijke regels, moet de vergunning voor bouwplannen straks voldoen aan de regels zoals gemeenten ze opstellen in hun eigen omgevingsplan. Dit betekent dat ruimte ontstaat voor lokaal maatwerk. Ook het toetsingskader biedt meer mogelijkheden voor maatwerk. Prettig, want niet elk plan of situatie is hetzelfde maar vraagt om een individuele beoordeling. Dat biedt dan weer de mogelijkheid gemotiveerd en integraal een (belangen)afweging te maken om bouwplannen op hun eigen waarde te beoordelen. Kijk als initiatiefnemer daarom eerst aan welke regels en criteria het bouwplan moet voldoen, en verdiep je hierbij in de nieuwe manier van denken en werken met de Omgevingswet.

Voor meer informatie: corianne.verberne@bro.nl en dennis.van.mier@bro.nl

Ruimte 73

mei 2020 - 24e jaargang

“Het doel van wetten is niet om af te schaffen of te beperken, maar om vrijheid te behouden en te vergroten.”

John Locke

Jij en de Omgevingswet: bijdragen aan een betere leefomgeving

“Ask not what your country can do for you, but what you can do for your country.” Deze historische woorden werden gesproken door John F. Kennedy, en in de geest van deze voormalige Amerikaanse president adviseren wij: “Vraag je niet af wat de ruimte voor jou kan betekenen, maar wat jij kan betekenen voor de ruimte.” De nieuwe Omgevingswet die in 2021 in werking treedt, is er voor jÓu om invulling te geven aan de toekomstige opgaven. Wacht daarom met alle voorbereidingen niet dat moment af, en zie nú al de kansen die er zijn voor de fysieke leefomgeving.

Begin 2021 is het een feit: de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Het gaat hier om één van de grootste stelselwijzigingen van de afgelopen decennia. In de aanloop daar naartoe is er veel cynisme geweest en nog steeds horen we kritische geluiden zoals 'erg ingewikkeld en veel gedoe' en 'oude wijnen in nieuwe zakken'. Terwijl het doel van de nieuwe Omgevingswet juist is minder regels en meer ruimte voor initiatieven. Deels nieuwe wijn dus, die iedereen gaat leren drinken en waarderen.

Van droogzwemmen naar blijven drijven

Cynisme komt vaak voort uit angst voor het onbekende. Want veranderen is moeilijk: liever oude chaos dan nieuwe chaos. En toch is daar straks die sprong in het diepe, na vele jaren van voorbereiden en 'droogzwemmen'. Hoogste tijd om die onzekerheid overboord te gooien. Dat is enerzijds spannend omdat het op voorhand nog niet duidelijk is hoe het allemaal precies gaat werken en uitpakken. Anderzijds is er vertrouwen dat we met elkaar wel blijven 'drijven' op onze kennis, ervaring, overtuiging en doorzettingsvermogen. De oude wijn biedt een goed en vertrouwd fundament.

Kansen herkennen

De nieuwe Omgevingswet biedt kansen, die je dan wel als zodanig moet herkennen. Kansen om te zorgen voor kwaliteit van de leefomgeving vanuit verschillende invalshoeken. Kansen om beleidsvelden en thema's integraal te benaderen. Nieuwe thema's zoals milieu, veiligheid, duurzaamheid en gezondheid verrijken de oude aspecten van het vertrouwde, ruimtelijke domein. De fysieke leefomgeving is daarbij het uitgangspunt, waar ruimte komt voor ontwikkeling en dynamiek op plekken waar dat kan en wenselijk is; en zo niet, dan geldt 'behoud en bescherming'. Met altijd als resultaat een hogere kwaliteit voor mens en omgeving. Dat smaakt toch naar meer?

Tijdige bijsturing

De Omgevingswet zal, zoals elke nieuwe wet, onderhevig zijn aan veranderingen omdat niet alles meteen zo functioneert zoals van tevoren uitgedacht. Dat kan ook niet en daarom blijven tussentijdse en tijdige bijsturing noodzakelijk. Dat is helemaal niet erg, want het is nooit anders geweest. Dit doet niets af aan de goede intenties die vanaf dag één achter de nieuwe Omgevingswet zitten: kortgezegd 'eenvoudig en beter'. Het glas nieuwe wijn is dus niet half leeg, maar half vol.

Samen doelen bereiken

Grijp samen met ons de kans aan om nieuwe doelen te formuleren en te bereiken. Want wij weten wat er moet gebeuren vanuit de

nieuwe Omgevingswet; vanaf 2021 én ook nu al, ter voorbereiding. Ons plan van aanpak ordent de chaos: voor beleidsmakers als het gaat om het inrichten van de organisatie en het opstellen van beleidsdocumenten, en voor initiatiefnemers bij het doorlopen van de procedure en het mogelijk maken van hun plannen.

Betere wereld

Vergeet niet dat regelgeving en beleid slechts instrumenten zijn om doelen te bereiken. Doelen die alleen worden bereikt door mensen die daarin geloven en bereid zijn zich daarvoor in te spannen. Dat

vraagt om samenwerking met respect voor elkaars standpunten en voor de belangen van burgers, maatschappelijke groeperingen, bedrijven, instellingen en niet in de laatste plaats overheden. Welke rol je ook hebt in de ontwikkeling van de ruimte, vraag je altijd af wat je zélf kunt bijdragen aan een betere fysieke leefomgeving. Voor nu en voor de generaties na ons. Wij gelóven in die vooruitgang en zijn overtuigd van de mogelijkheden die de nieuwe Omgevingswet biedt voor een betere wereld. Laten we daarop het glas heffen op 31 december.

Voor meer informatie: reinder.osinga@bro.nl

Wist je dat

- je in het najaar van 2020 kunt deelnemen aan ons online praktijkseminar Omgevingswet?
- je diverse praktijkgerichte incompany trainingen bij ons kunt volgen ter introductie en implementatie van de Omgevingswet?
- je op www.bro.nl/omgevingswet veel meer praktische informatie over de Omgevingswet kunt vinden?
- je een gratis kaartje Omgevingswet in handig zakformaat kunt aanvragen bij sigrid.vriens@bro.nl?
- je op www.bro.nl/vacatures uitdagende vacatures kunt vinden voor professionals met ervaring?

Schrijf je nu alvast in door een mail te sturen naar sigrid.vriens@bro.nl

Beeldmateriaal: Erwin Vriens, BRO Opmaak, druk: drukkerij Tiaten in Bostel

De redactie van Ruimte wordt gevormd door medewerkers van BRO. Heeft u vragen en/of opmerkingen dan kunt u contact opnemen met Sigrid Vriens, T +31 (0) 411 850 400. U kunt ons ook mailen: ruimte@bro.nl. Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

BRO heeft vestigingen in Bostel, Tegelen en Amsterdam